

MURASZOMBAT ÉS VIDÉKE

MAGYAR ÉS VEND NYELVŰ VEGYES TARTALMU HETILAP.

A „Muraszombati gazdasági fiók-egylet“ s a „Muraszombati dal- és zene-egylet“ hivatalos közlönye.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 3 frt. Félévre 1 frt 50 kr. Negyedévre 75 kr.
Egyes szám ára 10 kr.
Előfizetési pénzek és reklamátiók a kiadóhivatalhoz
(Grünbaum Márk) intézendők.

Felelős szerkesztő: KOVÁCS KÁROLY.

Kiadó-tulajdonos: GRÜNBAUM MÁRK.

Kéziratok, levelek s egyéb szerkesztőségi közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Hirdetési díj: 1 hasábos petitsor egyezri hirdetésnél 10 kr többsziri hirdetésnél soronként 6 kr. Bélyegdíj 30 kr. Nyilttér petitsora 25 kr.

Milyen a mi iparos ifjuságunk?

Társadalmunk minden rétegében oly sok erkölcsi nyomor uralkodik, hogy azok közül egyenemelyt rajzolni akarván, könnyen zavarba jöhetnek, hogy melyiknek adjuk a szomorú elsőseget. E becses lapokban már többször szellőztetve volt a cselédügy, szóba került népünk elsatnyulása is. — ajánlja az illetékes köröknek figyelmébe, hogy e bajon segítsenek. Csakhogy nehéz a rossz ellen küzdeni. A rossz semminkbe sem kerül, s hogy azt elkövessük, csak magunkra kell hagyatnunk. A rossz nem szorul ápolásra, és anélkül, hogy vetné az ember, úgy nó a lélekben, mint a bogács a műveletlen talajon. A jó azonban azon gondos ápolás folytán jó létre, melyet nevelésnek nevezünk. És e nevelésnek nemcsak az iskola szűk falai közé kellene szorítatnia, nemcsak a gyermekkorra, hanem azon kívül és azon túl is az ifjukorra. Ez a kor az, mely leginkább ki van téve a felrelepés ezer veszélyének, — és ebben a korban könnytelen ifjuságunk legnagyobb része az anya örködő szellemét nélkülözni. Nem szölok itt azon ifjuságról, mely a felsőbb tanintézeteket járja. — hol a szölokét tanárok, kell hogy pótolják, hanem szölok azokról, kik az iparra adják magukat.

Hogy pedig az erkölcsi nyomor, melyben iparos tanonczaink és segítők nagy része szenved, és az iparban való járatlanságuk, annál feltűnőbb legyen, vessünk egy rövidke visszajáratást összehasonlítás-képen a múltba, midőn még a czehek, vagyis önálló ipartestületek kezében volt letéve a mesterember sorsa.

A czehek hármas feladatát tüzték ki maguknak: a mesterember ügyességét kifejteni; és a mesteremberek erkölcsi és szellemi életének emeléséről gondoskodni. A czehek már most gondoskodtak a mesteremberek képzéséről; s mintegy biztosítani akarák a közönséget, hogy ügyes és jó munkásra bízzák szükségleteik kielégítését. E tekintetből elrendelék, hogy a mesterember valamely czebeli mesternél bizonyos ideig mint inas a mesterséget tanulja, az idő lefolyása után az inas felszabadul, s most ismét bizonyos ideig, mint legény működött; a legény látköreinek szélesítése s további kiképzése tekintetéből kivándorolni ment; ezen vándorlása alatt a czehek által mindenütt a legnagyobb előzettséggel fogadtattak, a czehek gondoskodtak, hogy lakást és ételmet kapjon, hogy munkával ellátassák. Midőn így elvégre gyakorlatilag minden tekintetben kiképezett, még mesterművet kellett készítenie s így a czehek előtt tényleg kimutatni, hogy a mesterséghez ért; csak ha mindezen phazisokon keresztül haladt az iparos, csak akkor gyakorolhatta saját neve alatt önállóan mesterségét.

A szellemi és erkölcsi művelődés fejlesztése végett a czehek közös tanácskozmányokat, rendes összejöveleteket, czehlüléseket tartottak, itt nézeteiket megvitaták, s a felmerült tapasztalások alapján újításokat fogantattak, ez ílések rendszeren a közös isteni tisztelet után tartattak, közös pénztárunk segítségével az egyes szerencsétlen mesterlegényt vagy inast gyamolító karjukba felvéve, betegségeikben ápolták, haláluk esetén temetéséről gondoskodtak; a legények és inasok illető mesterieknél családtagok gyanánt tekintettek; minden erkölcsi kihágás a legszigorubbán, gyakran a czehből való kizárással büntetett, s így az erkölcsiség fenntartásáról gondoskodtak. Voltak is akkor megbízható iparosaink, minnek bizonyítéka számtalan műremek.

Korunkban általános a panasz, hogy az ipar pang, hogy a közönség nem pörtolja a honi ipart. De kérdem ki az oka? Magok az iparosok, minthogy szakmájukban való járatlanságukkal, s nem ritkán gorombáskodásukkal a vevő illetve megrendelő közönséget magoktól elhasszadják. Nezzünk be csak egy iparos műhelyébe, milyen nevelésben részesül egy újonnan felvett 14—15 éves még romlatlan fiú? Lesz-e belőle ember? Gyámölcséről ítéljük meg a fiat.

A szegény ott ahova került, minden inkább, mint tagja a családnak, szolgálkapé használják a mester, asszony, legények egyaránt. Befogva gönyved, a műhelyben dolgozik későn, korán, rossz táplálékot kap, lekvő helye még rosszabb, szabad levegőt nem élvez, itik-verik, semmiért. Ez a testi nevelés. És a lelki? — De erről nem szölok, mert könnyen rám foghatj a amaiszter, hogy én vagyok az oka hogy inasa a „Mi Atyánkat“ sem tudja. (Vége köv)

Kaksi szo nasi mládi iparosje?

Vu szakom sztáni cslovecsánsztva tak vnojo jákosztva nevala kralnje, da med onimi edno-drügo dollopipszati szelácsi sze z-lehka zmejsamo, da steroj bi meli zsalosztno prvost datü. Vu eti preczimbi lisztaj je zse veeokrát rejes bila od drzsine, — rejes je bila od pohuyanya nasega lüsztva, vu pazlivoszt dosztojuim vlasztnikom porácsajoues, naj na tej nevolaj pomágojaj. Szamo da je zsmetno prouti hüdömi bojüvati. Hüdö nász nika nekosta, i naj ono esinimo, szamo nász na szébe trbej za niháti. Hüdö ne potrebjje otavlanya, i brezi toga, ka bi je cslovek szejjao, tak hrászté vu düsi, kak esetálje na nej obdelanoj nyivi To dobro pa po onom szkrblivom otavlanya hrászté, stero za gorihranjanyá imenüjüno. I eto gorihranjanye bi nej szmelo szamo med vouseke sztené szoulszke zaprejtö bidti, nej szamo na mlájzse gledoues drzsati, nego i zvüna soule i nadále na mladéncze gledoues. Mladoszt je ona vrszt, stera je naj bole vö djána jezero pogübeli, i vu tom vrszti morejo mladénczi z-nájvekséga tala pazlivo materszke ocsi sztradrüvati. Negucsim eti od oni mladénczöv, ki vu vékse solé hodijo, gde roditele, potrejbno je, naj profszarje zadomescávajo, nego gucsim od oni, ki sze na mestrijo dajo.

Naj pa jákosztva nevala, vu steroj sze inasje pa legénye nahájao, i naj nyihova vucsenoszt vu mestrijo, od toga bole sze odkrije, preglednimo edno malo nazáj na ono preminouese vrejmen, da szo mesterszki lidje esce od czeha viszili.

Czehi szo tronjo duzsnoszt posztavili pred szébe: mesterszkojga csloveka vu mestriji dobro navcsiti; mesterszki lüdih jákosztüni i dühovni szitek naprej pomágoali. Czehi szo sze tak szkrbeli mesterszkojga csloveka vu mestriji dosztojno vö navcsiti; i liki szo zagvüsiti esceli lüdi, da na vucseni i dobro delavezse sze zavüpaio, esi zsnými kaj delati dajo. — Sztoga zroka szo zrendelüvái, naj mesterszki cslovik pri steroim czehszkom mestri do gvüsnoga czaite kak inas zse mestrie vesi, — zatém sze je inas gori oszloubodo, i zdaj páli de gvüsnoga czaite kak legény delao; legény, naj kaj szküszáva i naj sze bole vözavesi, je vandrat sou, vu tom vandranji je od czehov povszédi priaznivo prijéti, czehe je szkerb meo, naj vándrar szálás pa hráno dobí dokecs dela ali bole meszto nedobi. Da je zse etak vu vsem vucseni bio, na szlednyje je esce mesterszko delo mogo napraviti i tak pred czehom pokázati, da mestrijo razmi; esi je povszem tom prej priáo, szamo je teda szmeo zacsnoti pod szvojem iménom mestrijo.

Na naprejdejnye vu dühi i jákoszti gledoues szo czehi obcsinszko dopogucsanye, redno vküppridejnye, czehszke gvülejsze derzsali, eti szo szvoja dela dopogucsali, i vizgdár kaj bounge dokoncsajoucsi szo ono zderzsávati zapoveli; gvülejs szo z redom po Bozsoj szluszbi, pri steroj szo vszi nazoucsi bili, derzsali; — z-pomocsiojv czehszke kaszse szo ednoga-drügoga meszrecsnoga legéna ali inasa pomágoali, vu betégi hvrácsüti dáli, esi je pa vno, za pokop szo poszkerbeli; legénye pa inasje szo pri szvoji mestraj liki kotrije rodovine bili; szaki nejakosztüni sztopáj je szgürom kastigani, vnookrát esce z-czeha vözaprejnye z-szebom prinieszö, — etak szo sze szkrbeli jákosztoszt gori zderzsati. Bili szo i teda iparosje, na stere sze je cslovik zavüpati znáo, tou nam szvedoceni vnoje mesterszko delo.

Vu nasem vrejmeni sze poprejk touzsjío, da mestrije nejde, da lidje ne küpjje domáco blágo. Ali pitam: sto je kriv? Szami iparosje, da z-szvojoj nevucsenosztjöv vu mestriji, i nej na rejcsi zgrobianisztvom küpvájouese ali szü bojdi zapovécsi lüdi od szébe otüraio. Poglednimo szamo notri k-ednomi iparosí, ka sze vcsi eden z-nouva gori vztüti 14—15 lejt sztar esce nepokvájjeni dicsák? Jeli bode zsnýega cslovik? Z-száda prestimávajmo drejvo.

Sziromák tam kama je priáo, je vsze bole drügo, kak kotrije rodovine; liki hlápéze ga núcazo mester, zsená, legénye v-ednáko. — Notri prézsni delo keszno-rano, lagojo hráno dobí, posztela nyemi na pa esce hüjsa, friskoga zráka nevzsíva, bijeo ga za völo níkoj. Na tou ga vesto na tejo gledoues. — Na düso gledoues pa? Ali od toga nika nebom pravo, nej kabi maiszter na méne pravili, da szem jazs kriv, ka nyim inas niti „Ocsa nas“ nevej. (Konecz pride.)

Vasvármegye tűzrendészeti szabályrendelet tervezete.

Építkezési rendszabályok.

1. §. Vasvármegye területén minden új épület építése és régi épület lényegesebb átalakítása a község belterületén csak hatósági engedéllyel kezeshető meg. E czéllal minden építető által helyszínrajz és terv készítenőd. A helyszínrajzban a telek hossza, szélessége valamint térfogata négyzetméterekben vagy ölekekben és a szomszédépületektől távolsága futóméterekekben vagy ölekekben kiíratandó, a tervhez pedig építési leírás csatolandó, melyben kiíratandó, hogy a falak és tetőzet minő anyagból készült, melleskendő továbbá mindkét szomszéd bejegyzés nyilatkozata és a község előjáróságának hozzájárulásáról szóló nyilatkozata is s ezen adatokkal felszerelt kérvény a járás szolgabírói hivatalához adandó be. A mennyiben ezen adatok az utóbb felsorolalód feltételeknek megfelelőek, az építkezés helyszíni tárgyalás nélküli engedélyezhető, új hozzáadással, hogy az adatok valóságúart a községi előjáróság és a szomszédok — utóbbiak azonban csak saját házuk s telkükre vonatkozó adatokat — az építőtől együtt felölselek. Az előjáróság a hamis adatokért feyvelmig, az építetőt és szomszédokt ezen szabályrendelet 10. §-a értelmében kihágási eljárás útján büntetettetik.

2. §. A mennyiben az adatok kielégítők nem volnának, vagy bárki kifogást tenne az építés ellen, ha azt községességi, közsérendőri és tűzrendőri követelmények igényelnek, helyszíni tárgyalás tartandó, és a fenfentőgy hatósági határozattal oldandó meg. A költségek az építőtől, esetleg a veszteséket feleltetik.

3. §. Az engedély nélküli vagy az engedéllyel eltérő építkezések hatósági rendellettal behatározhatók, illetőleg elvitatolhatók és egyttal kihágást képeznek s a 10. §. szerint büntetendők. Az építkezés betiltása iránti határozat ellen fellebbezésnek csak bírtonon kivüi van helye.

4. §. Az épületek lehetőleg szilárd anyagból (tégla, kő, vályog, kemény tömés vagy feskerekas) s lehetőleg tűzmentes tetőre építendők.

5. §. Lakházak és gazdasági épületek közösek belterületén csak az esetre építhetők, ha ezen beltelek 2000 négyzetögy méter vagy 571 négyzetögy öl térfogattal bír.

6. §. Házsorban épült közösekben egyik háznak a másik háztól legalább 12 futó méter távolságban kell lennie, s az előző szakasz rendelkezésétől eltérésnek csak akkor van helye, ha az újonnan emelendő épület tűzmentes anyaggal és tűzfalakkal látatik el. — Épületek a szomszédépületekkel csak úgy építhetők össze, ha valszfalal tűzfal készittetik. Ily közösekben új épületek és alapjaiból újra építendők vagy lényegesen átalakítandó épületek csak téglas és kőköményre és kő-konyhabolozatra építhetők, ha azonban a tüzelés takaréktüzhelyen eszközöltetik, ez esetben kőkömény mellett vakolt mennyezet készítése is megengedittetik.

Ha lakóházai kapcsolatosan gazdasági épület emelittik, ez a lakóháztól tűzfalal kiüritendő el. Az ezen szakaszban foglalt rendelkezések a szétosztó házakkal bíró közösekre vagy a házsorban épült közöseknek öli épületekre, melyek a legközelebbi községi háztól 200 méterre szándékolttatik emelittik, ki nem terjednek, itt az építkezés engedélyezése iránti kérvények közbiztonsági és közrendészeti tekintetel szerint bíralandók el.

7. §. Minden közösekben a helyi szokás iránnyal óra nézve, hogy az épülettulajdonos a kerítést melyik oldalán tartja fenn. Egyes esetekben efülett a hatóság határoz, a kerítések azonban lehetőleg tűzmentes anyagból állítandók fel.

8. §. Minden újonnan épült házál kut készítenőd. E felett a helyi- és talajviszonyok figyelembe vételével az engedélyző hatóság határoz.

9. §. Ezen rendszabály intézkedései az egészen új építkezésekre vonatkoznak, azonban öli esetekben, midőn a tulajdonos akár önkent házat átépítteti, vagy annak felépítésére tüzésvagy valamely bácsent következtében kényszerül, egész terjedelmükben alkalmazandók. Ily esetekben az eljáró hatóság azonnal, — legkésőbb 8 nap alatt tartozik a helyszínen szakértővel megjelenni s az újráépítés módozatait egyttesen az egész területre megállapítani.

10. §. A ki ezen rendelkezések ellen vét, kihágást követ el s mint ilyen az 1887. VIII. t. cz. 2. §-ában megjelölt ezöktől 2 frittől 50 frittig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettetik. (Folyt. köv.)

Helyi és vidéki hírek.

— **A Szombathelyen december 10-én** megtartott megyei közgyűlés ismét lelkesült tüzentes szubhely volt. Emelittük már, hogy szentmártoni Radó Kálmán m. főispán ó méltósága, ő felsége a király által érdemei elismeréséül a Lipót-rend lovagkeresztjével lett kitüntetve. A közgyűlésen Reiszög Ede alispán üdvözölte az ünnepeket, akinek beszéde után elhatározta a közgyűlés, hogy szeretett főispánja kitüntetésé feletti örömet jegyzőkönyvileg megörökíti; felemittjük ezzel egyidejűleg, hogy a kitüntetés alkalmából a járásból is egy számú alirással ellátott üdvözöló irattal lön megiszttelve Vasmegyéi főispánja.

— **A kisdödöveda karácsonyfája.** A kisdödöveda választmánya az idén is mint az előbbi években örömben kívánja a kiskieket részesíteni az által, hogy számukra karácsonyfát állít. Míntán többen vannak a kis gyermekek között, kiknek sorsuk mostohaága megtagadta azt, hogy ilyesimben szegény szülei körében részesülhessenek, bizalmal fordulunk lapunk olvasó közönségének jószívűségéhez, kérvén, hogy a választmány által kibocsátandó íven teltségükhöz mérten adakozni sziveskedjenek.

— **Szombathely város** ébtartási szabályrendeletéből a főbb pontok ezek: Ébtartási díjat minden 4 hónapra felül levő kutya után kell fizetni, kutya szerzés esetén az azonnal bejelentendő, s ha a kutya az év második felében szerzettik, félévi díj fizetendő. A mérés, harapás kutya lánczón tartandó, ellenkező esetben a rendőrség által azok kiirtása elrendelendő. A kutyaért gazdája felelős, mert arra felügyelnie, azt jól tapalnia, s kintzását, ingerléstől őrizkednie kell. A kutya egészségi állapotát is folyton eber figyelemmel kell kísérni, s baj esetén, de gyantu esetén is, a rendőrségnek jelentést kell tenni. A hatóság, veszett kutya kóborlása esetén, a kutya 40 napra való lezárását rendelheti el, s határozottan veszett kutya által megmárt állatok azonnal kiirtandók. Ez alól kivételnek szarvasmarhák, lovak, juhok és kecskék, melyek 3 hónapig megfigyélés alatt tartanak; ezen idő alatt eladni és levágni nem szabad s az ily állatok teje megsemmisítendő, börtük hasznavehetténné teendő, s fertőzöttentés után 2 méter mélyre elásandó. Kivánatos volna, hogy a harapós kutya lánczón tartására vonatkozólag fennálló rendelettal falvainkban is nagyobb figyelemmel részesítsenek!

— **A jövő újnevezéséről** négy korosztály lesz előállítva; míntán az új törvény értelmében ezután az újnevezés nem 20 éves hanem 21 éves korban lön először az állításhoz, emélfogya 1865. évben születettek most ötödözr lesznek megvizsgálva.

— **A megyei kisdödöveg-egyesület** kisdödövedánk részére 200 fritt segélyt szavazott meg a jövő évre. 200 frittet pedig felíratt intézett a miniszteriumhoz s onnan kívánja részünkre kieszközölni.

Vasvármegyőva ognjenoga réda szabályrendeletov naminyávanye.

Hramov pouvanya réd derzsánya.

1. §. Ki vu vasvármegyőva okroglini nove hrame, ali esi bár sztráni hramov na novo mese pouvati, ovo szamo visenye oblazti dopisecenym lahko zasnje. Zatoga czila vol od fundusa i kak de hram sztao more naprej plan napravljeni biti. V-plani fundusa dzusina, sztrina telikaje kolko meri v-kvadrat-klatitri ali ovakssem hlaftri, kak dalecs toga naj blizsanyaga szouszida hrami sztojijo, po meteri ali klaftri more vöpkazano biti, plani pa doli szpisüvanya hrama terbej kezuj, vu steroim more vöpkazano biti, ka te sztrine i mest szkoj bodo napravljeni, telikaje szkoj i kak szo ti najblizsany szouszidov privoljeny i telikaje teski naprejbedosci poglavarov nyilatkozat, ton vsze z-ednov prosnyov szolgabirovit more notri dati. Na kolko do ta gordana k-tem poszedlnyim gordanyom pripravna pouvanye sze brez toga ka bi sze na meszti tárgyalás obdrzsati mogao, sze lahko dopiszti, sz-tem kezuj dznyem, ka za ti notri dani veski naprejbedosci, telikaje szouszidye ali ti poszedlny szamo za szvoj hisze tündusov voló dani piszkov z-tem povajoesim navküp szo dzusni odgovarjati. Ti naprejbedosci do za hamiesni napredjani feyvelmig, ali te povajoesim i ti szouszidye bodo pouleg eti szabályrendeletov 10. §. kastigami.

2. §. Na koliko bi ta notri dána szvedosztrva nej zadoszta dobra bila, ali bi sze sto najso ka bi notri pouvanyi ali rejenyej hrama káksi zrok meo, esi bi ona zdralvetsüvta, poglavarsüvta i za ognya voló káksze zselnoszti sze naprej szkaszüvta, toda sze meszti gde de rejenyej more tárgyalás obdrzsati, i ka sze napredj z-visenye oblazti dokonesanyum odvzsje. — Sztröske te on more noszti, ki de hrame dno delati, ali ki zgübi.

3. §. Ki brezi szloboscsina, ali nej tak ka je szloboscsina vödána hrame pouva, táksmei sze dale delanye voló prepovej, ali szí dole more znoszti i z-tem pod kastigo pride pouleg 10. §. de kastigan. Prouti rejenyej notri dána ap-liazia szamo züvta ladanye na meszto.

4. §. Rami sze szamo kak je mogoesno z-terde materie (czigla, kama, zemle ali z-blata) naj redjio, i esi je mogoesno, z-cizglom takrijejo.

5. §. Hisze i k-vezstvi szlisajoesne hrambe sze szamo na káksze meszta lahko redjio, gde te fundus vu szebi 2000 küklé metrov ali 571 küklé klatte derzi vu szebi.

6. §. V-steroj vzszi sze poródi hisze dájo delati, tam edna bizsa od te drüge 12 metrov dalecs more biti, od toga i pred tim bodonesza paragrafsza szamo te lahko odsztojti, esi de te novyi hram z-terde materie i od ognya mentivane sztené rejene, Rami szouszide rami sze szamo tak lahko vküp prikapesijo, esi zeloesenyej sze z-cigla sztejna gor naprávi. — V-táksi veszniczaj novyi hrami i z-fundamentona novyi hramov gor posztávlyane sze szamo z-cigla, na rour i künya z-baotena lhko dájo gor napráviti, esi pa sto szparherd má tam ognya nalaga, tam naj bodo rour z-cigla, z-ten z-blatom n-mázanye sze tídi dopiszti.

Csi sze pouleg hisze k-vezstvi szlisajoesna hramba dá delati, ona hramba sze z-cigla naprávlyon sztenov more lonositi. V-tom paragrafszi sztojesza rendelivanya na ono veszniczaj gledones, gde sze hisze razlicsane, ali vu oni veszniczaj, gde szo po rédi hisze gor posztávlyane, na takse hrambe szte szo od te naj blizsanye hisze na 200 metrov dalecsine sze dájo gorposztávlyati, sze vö nezaprsztoje, vu elakssem meszti sze na gor czimpranye gledones na te prosnye szloboscsine vödájo.

7. §. Vszakój vzszi kak je tam sega, sze pred öcsmi more derzsati, ka te mestanecsa na steroim krají bode plout meo i gor derzsao. — V-pszobni mesztaj ober toga ta visenya oblazt dá szond, i plotovje sze morejo ztkásie materie napráviti dati, szta od ognya mentivane.

8. §. Pri vszakój novoy hiszi sze more szttidenez upráviti. Ober toga ta visenya szouszido.

9. §. Oni rendszabályov d-lyavnoszti na ta szploj novya rejenya vu vu táksi mesztaj, gde te ládajoesim ali presztávi z-nouvesni redi ali ovi gor-naprávlyana ali za ognya ali káksze drüge nevonle vu czej tali sze morejo nüezati. Pri táksi dugoványai ta visenya oblazt more to nájnyme za 8 dni z-ednim kezuj nevesenim pall-rom na meszto iti i hramov z-nouva gor rejenye vö pekazati.

10. §. Ki prouti tem rendelivanyem progressi, kastigo za szebom príneszti i pouleg toga pouleg 1887. leta VIII. t. cz. od 2 fritt do 50 fritt sze pokastigati dá. (Nadalivanye pride.)

Domácsi i zvsznski glászi.

— **Máte deczé** (ovoda) **szvctkov.** Od ovode sztráni ravniteliszto kak lüni tak letosz tídi máte deczi veszjelje esé szpravití, tak ka za nyuv sztrán dröjvo gor posztávi. Da vees jeszle med málini, sterin príjlika ne dopiszti szto, ka bi sztaricske nyün veszjelje szpravití, z-vípanyon sze obernoo nasi novin sztoyáron, nyüvin dobrotoszti, ka na vö danon podpiszki kak je kóli mogoesno szkásisin senkon naj poulek bodejo.

— **Szombathelyszkoga várasa** na píszko porozio vö dano rendelivanye kaj vreidai punktiom szo ete: Píszko porozio od zrkaksze ober 4 mejszecca sztarogca psza terbej plácsati, sto psza szprávi, vesaszti more notri zglásziti, iuo esi psza v-drigrón pou leti stöj szprávi od nyaga na pou leto more porozio plácsati. Csémertni pa navajni pszi na lanczi morejo biti, sto ton ne veszti, sze lejko pesz vkraj vzeme. Za psza vért je dzusen odgovarjati, záto da na nyega paziti, hraniti ga vért more, od mantránya pa obvarvati. Pszovo zdryvje tídi vért dzusen szkerb meti, iuo esi káksi beteg ali drügo kaj naprej pride, príncyn more notri zglásziti. Birovija esi zvej, ka steri pesz bejszen grátio, lejko zrendelije, ka ovi pszi sze na 40 dni na lancz lejko denjo. Csi kakszo sztvár bejszen pesz vgyej, tou sze takí more vö szkonesati od tákszeja je szamo roglena mála, konyi, birke iuo koze vö zete, szterio do 3 mejszeccaj szo pod pszokva; pod ton czajti odati, dó szkzati neszmi máre, melyko pa neszmi nüezati, konzso tídi tá more veresti, pa po ten na 2 méter pokopati. Z-šno bi bilon, esi ha navarne psze sztráni vö dano rendelivanye bi sze veszniczaj tídi véksoj pszski obdrzsalo.

— **Pri prísesztövi stelingi** de stiri kliszov gor zváno da polek novve pravde zdaj vgruztí nej v-lyavszozon leti, liki v-d-nadvajszton leti príjdo pod stelingo opervin, poulek toga 1865-öga leta rodjeni deeski príjdo zdaj obpétim pod stelingo.

— **Vármegyzszi máte deczé drüstvo** ravniteliszto je za naso ovodo 200 raiiski pomonesi dalou na prísesztövi leto za 200 raiiski pa miniszteriumi prosnye szo gor poszlali, de od szttiecz ovo pomones csakajo.

— **Petánszki brand** (Széchenyükt) je pa pod toszbo prisó pri politiszkó biroviij, da Vogler József vretine vért szo zavezati steli dati petáncsara na szto, ka pri broudi bi dzusni bíj vnosi tídi nazousi biti. Birovija, pa na szto gledones, ka szo tej vértorje od broudi sztráni esze 1887. leta na obrányenje gledones vö dánon miniszterzkon rendelivanyi esese denesnye dén itak nej zadoszta vesjnüni, te to zezjo delo za visenye szkonesávanye ali pa ravnyane gledones vármegyzszkómi alispáni gori poszlála.

— **Hirschl Lipót**, köhidaszi kereskedő, a köhidaszi állami iskola szegény tanulóinak 2 frt 50 kr értékű író- és rajzszereket ajándékozni szíveskedett. Fogadja e ténis tanítványaim nevében halas köszönetemet.

— **Hunyadi Nándor**, áll néptanító, — **Od bertholdsteinszokza gráda** vkrádj-noga blága devj zlá-tivi vüri pa lenczi szo esese zdaj naprej prisli. Té je Wolf György po krádj-novi dnevaj na Kalchi pa na Libi, v-zalogo dao, zsenavszki zsaandrije szo delo zvedli, mo to vkrádj-novo blago szo pr-jk biroviyi poszlati, Edna vöra je z-drágrimi malini kamenyi vj zdejana, ova je pa tak napravlëna, ka esi jo stoj od zvjüna szamo prijme, zvej kelko vöra je szöta, Zvjüna te je Wolf György sztisztoga gráda esese pri derzsinji tüdi gvanv vkiuper szpokradno. Zdjaj je zse vsze vkrádj-novo blago vkiuper szpravleno, poulek steroza de Wolf pri szonbathelyszkon pravdenon sztozezi odgovörjao.

— **Muraszombathban** a Furiakovich Zsigmond távozásra által üresedésbe jött megye bizottsági tagjai állásra, a folyó hó 14-én történt választás alkalmával Pollák Pengécz főszolgabíró választatott meg.

— **Ivánfaluban** a vörheny (himlő) járványoson lépett fel, már több gyermek megbetegedett — A szolgabíró megvetette a legerélyesebb intézkedéseket, hogy a járvány terjedése meggátoltsék.

— **A széchenyi múrai kom** ismét panasz tárgyává tettét a szolgabíróval, amennyiben Vogler József saranyvirzforrás tulajdonos kötelezni kérte a kompaktulajnosokat arra, hogy azok a kompál éji szolgálatot is tartozsának teljesíteni. A szolgabíró az, tekintettel arra, hogy a kompaktulajnosok még a komp újalakítására vonatkozólag 1887. évben a közbiztonság tekintetéből kibocsájtott miniszteri rendeletnek maig sem tettek teljesen eleget, s az érdemleges intézkedés — esetleg végrehajtás — az alispán hatásköréhez tartozik, a panaszos kérelmet olda feltérjesztette.

— **Megörült**. Mácsék Anna vas-korparti nő megörült, s az országos tébolydába való szállítása vált szükségessé.

— **A kukorica mint lóbrak**. A zab a legjobb lóbrak s a meddig a zab rendes, mérsékelt áron kapható: a gazda ne is gondoljon egyéb ábrakra. Ha azonban megdrágul, úgy semmivel sem pótolhatjuk az ábrak-zab egy részét jobban, mint kukoricával, főlteve, hogy a kukorica könnyen és olcsón vásárolható. A kukoricát feletetése előtt meg kell zúzni, egyrészt azért, mert így könnyebben emészti meg a gyomor, másrészt azért is, hogy zúzottan könnyebben elkerülhető a többi takarmánnyal. A zúzott kukorica a lovak fogát is kevésbé koptatja, mint a zúzatlan, azért a kukorica-szemeket egészen sohase essék. Ne zúzzunk meg sok kukoricát egyszerre, hanem mindig csak néhány napra valót. A kukorica ábrakolásánál óvatossáknak kell lennünk; a sok belőle megárt, meri a lovak — különösen melegebb időben — erősen izadnak tőle; az olyan igazslovaknál, melyek naponta 5–6 kilogramm ábrakot kapnak, e porozó felét bátran pótolhatjuk kukoricával, anélkül, hogy ennek valami rossz hatása volna. Hogy mennyire gazdaságos a lovakat részben kukoricával ábrakoltatni, erre elég a bécsi lóvasút-társaság példáját felhozni, mely társaság azóta, hogy 1500–1800 darabot számláló lóállományát kukoricával vegyített keverék-ábrakkal eteti, évente 50 ezer forintot takarít meg. — Ezen előnyön kívül tekintetbe vevendő még, hogy a zúzott kukoricával vegyített ábrak az emésztést elősegíti, az étetést gyorsítja, továbbá mert könnyen felismerhető, nem ad alkalmat az ábrakolásnál elkövetett szokott visszaélésekre.

— **Nagyérdemű közönség!** Most 10 éve nyílt meg Vasvármegye árvaháza, melynek közfömdomulag nemes ezüla, az hogy vármegyék barmely osztályának szülöten, elhagyott és a legszükségesebbet is nélkülözö 6–12 év életkor közötti gyermekeit ápolás alá vegye, oktatás és nevelje, hogy a gyakorlati élethez szükséges ismereteket megszerzésén, kepesítve legyenek magukat önmük és tanulmányaik által is fenntarthatni s hogy majdán belőlök a társadalom hasznos, munkás tagjai legyenek és szeretett hazánk lelkes honfiai és honleányai váljanak.

Tíz év alatt százal több árva mentett meg az árvaház az inség, nyomor elhagyottság és bün örvényétől! Az az utczán könyörödmányóért esekelő 6 éves halvány arczu, szédelt szemü kis fiúcska, kinek szülei becsülettel haltak meg, okvetlenül vagy a halál vagy a bün martalékává válnék, ha az árvaház vedpáza mehenlyet nem adna neki. Az a rongyos foszlányokba burkolózott meztelös kis leány, kik reggeltől estig lóban, esőben ott koldul az utca sarkán: előbb-utóbb áldoztatva lenne nyomorult sorsának, ha az árvaház a végső inség kibözben fel nem keresné őt. . . . Sokszor a szegény árvagyermek kerülhetlen lélekgyilkos kezébe kerül, kik azután rugya, veri, kínozza szegényeket, ha nem koldul össze elget. . . . Az ilyen vampir karjaiból is kiszabadítja az árvaház a szerenetsétnek kis áldozatot. Legtöbbször az emberiség salakjai, iszakov naplopók, gaz gonosztevek közé kerülnek a társadalom e kis ártatlan páriái, s előbb-utóbb a börtön vasajait esukódnának be rajuk, ha ideje korán az árvaház ajtái kik nem nyílnának előlük. Az a kiéhezett nyomorú vázakak, kik szüleinél halála óta egy pucezdun sarkaban penészes szalmán fekszik, mehetetlenül elvész, ha az árvaház ápoló karjai le nem hajolnának érte! A végső nyomor ö küszöbét kereset fel az árvaház, és e nemes misszióját már 10 év óta teljesíti; s hogy sikerrel teljesíti, az kitünik a már legközelebbi héten megjelenő értesítőtől! Nemes-l-ük közönség! ezen sokat szenvedett szegény teremtmények, kik tulajdon-

— **Kinek serdült** gyermekéi vannak s azoknak igazi nemes örömet akar szerezni, annak nem adhatunk jobb tanácsot, mint hogy karacsnyra lepje meg öket azzal, hogy megrendeli részükre a legszébb magyar ifjúsági folyóiratot, dr. Radó Antal „Magyar Ifjúság”-át. E lap valóban csak a legjobbat nyújtja fiatal olvasóinak; minden száma valóságos kincsésbányája az ép oly becses, mint érdekes közleményeknek. Kéthetenként egyszer, vasárnap közzét is az előzőtököz, nagyalakú, díszes füzetben, melyet a legszébb képek tarkítanak. Van benne két gyönyörű ifjúsági elbeszélés, vers, cikkek a természetudományok, a történelem és földrajz köréből, utasítás kézi ügyességek elsajátítására, természetudományi kísérletezésre, talány, számtani feladvány stb., sőt a szerkesztőség a gyermekek munkakövednek észtesítésére meg nagy pályadíjakat szokott kitűzni. A „Magyar Ifjúság” egy évfolyamának ára 6 fnt, egy évharmadé (4 hó) 2 fnt. A pénzek legelzserüben a kiadóhivataltal (Budapest, VII. Károly-körút 15.) küldendők.

— **A magyar nyugati vasút államosítása.** A nevezett vasut igazgatóságával közölte lett már azon jegyzőkönyvi meg egyezés is, mely a magyar és az osztrák kormány között jött létre a társaság vasuti hálózatának megosztásából származó élvri kérdések szabályozása tárgyában. A társaság közeledési eszközei akként osztának meg, hogy a magyar hálózatnak fognak jutni a magyar vonalak számára beszerzett közeledési eszközök, az osztrák hálózatnak pedig az osztrák vonalak számára beszerzettek. A mi a vasuti személyzetet illeti, erre nézve általánosságban azon meg egyezés történt, hogy a magyar-nyugati vasut személyeztet a magy. kir. államasutak fogják átvenni. Mindazonáltal a magyar nyugati vasut tisztviselői közül tíz az osztrák államasutak kötelekéké átvehető lesz. A magyar nyugati vasut nyug-dij-alapját a magyar állam fogja átvenni.

— **Hirschl Lipót**, köhidaszi stacznár, szo Köhidaszke orsz. soule szirmaskim vüsenimok 2 frt 50 kr vredeih pizsüni i malanszki dugovány senkali, stera nyim eti vu iméni mojih vüsenimok zavhálim.

— **Hunyadi Nándor**, orsz. skolnik, — **Od bertholdsteinszokza gráda** vkrádj-noga blága devj zlá-tivi vüri pa lenczi szo esese zdaj naprej prisli. Té je Wolf György po krádj-novi dnevaj na Kalchi pa na Libi, v-zalogo dao, zsenavszki zsaandrije szo delo zvedli, mo to vkrádj-novo blago szo pr-jk biroviyi poszlati, Edna vöra je z-drágrimi malini kamenyi vj zdejana, ova je pa tak napravlëna, ka esi jo stoj od zvjüna szamo prijme, zvej kelko vöra je szöta, Zvjüna te je Wolf György sztisztoga gráda esese pri derzsinji tüdi gvanv vkiuper szpokradno. Zdjaj je zse vsze vkrádj-novo blago vkiuper szpravleno, poulek steroza de Wolf pri szonbathelyszkon pravdenon sztozezi odgovörjao.

— **V-Szoboti** za Furiakovich Zsigmonda prázno meszto za bizottsági taga (kötrij) szo ete mejszezc 14-ga dneva Pollák Pengrácz főbírovuv odeb-ráni grátal.

— **Ivánfalvi** je bubinszki beteg vö vdaro, poulek steroza je zse vecc deczé obeteszalo. Politiska biroviya je na té sztrán obranejni naprej zéla, ka té navrini beteg bi zse nej dalé odvljeko.

— **Odnorejla je**. Mácsék Anna z-Vas-Körpáda je odnorejla, poulek steroza szo jo v-orzsacsoko nouro hiszo szpravili.

— **Kukorica kak konyszki obrok**. Ovesz je te náj bougi konyszki obrok, dokoes ovszá za fal pejuze dobijmo; teccasz sík nancs vért na drüjji obrok ne miszli. Csi de pa dragsi, te z-nikin drügin nemrota tak pomoesiti, kak z-kukoricez, esi je kukorica esese fal tüdi poulek toga, kukoricez perve kak bi polagati dáli, moreno szkuesiti, záto ka tak zse lesze znuca, pa tak na drounoma leszej meg ovo kerma zjejsamo. Szkuscsena kukorica konyan zobé tüdi ne pokvarji tak, kak pa czejlo zernye, záto czejlo kukoricez ne dajmo nigdi polagati. Doszta kukoricez ne szkuscseno na ednokn szamo za nisterne duvéne nüz. Pri kukoricezon obroki paszko moreno meti; záto da doszta sztoza skoudi, konyi do pa od tega náimre v-toplesjen czajti mokri, táksi vozsenyi konyi, steri po dnevaj 5–6 kilogramma obroka dó-bíjo, sztoza lejko polojno szkukoricez zjejsamo, brezi tisztoga, ka bi tou kaj skoudilo. Kak je nézno konye z-kukoricezon polagati meszto ovoga ob-roka, na té sztrán je zadoszta z-Bícsi tak zvánoga „lóvasut társaság”-a — (kanytze szelezniye) peldo gor pruzesiti, de od tiszi mao ka 1500–1800 falozko szvoji konyov szkukoricez zjejsanin obrokon pológajjo, po leitaj prájko 50 jezero raínski zse prespara. Zvjün toga esese moreno notri szpozna-ti, ka szkuscsenon kukoricez zjejsanin obrok szaloncz tüdi ne szájne, pa zse leszej takse pojez, nadale pa lejko gor szpoznomo, za náde telko nepri-liké kak pri obroki sega za szkryjvanje.

— **A „Házi Közlöny”-nek** 23. füzetes száma beküldetvén, következőben mutatjuk be ezen minden háztartásban és házi gazdálkodásban valóban eléggé nem ajánlható practikus lap jelen számának tartalmát: Társadalmi ügy: A nők szerepe a közegészségügyben. A biztosítás tiz parancsola. — Egészségügy: Az ágyban fekvésről. A sós berszsz. — Háztartás: Miért szegényedik el sok ember? — Gazdálkodás: A lovak vakságának némeiy okairól. — Házi ipar: A szalmatarakör készítése. — Ismeretök közle-mények: Egyszerű levelmérleg (képpel). — Tapaszt. és talalm.: Milyen legyen a jó tej? A belebetegített szagok hatása a tejrre. — Hasznos tudvalók: a) Az egészségügy köréből: A ragályos betegség terjedése. Az orr- és gé-gégbátalnak ellen. b) A háztartás köréből: A hagyma eltévesse télire. Kitünő sonkajec. Pomerániai lúdszír. c) A gazdálkodás köréből: A ludak és kacskák hizása. A paprika hatása a tyukok tojására. A rózsmagvak gyors csirázta-ása. A boruak penészes mellékze. A szalma sulyának kiszámítása. d) Házi ipar köréből: Atlasz szalagok mossása. Egyszerű és olcsó hódortápsz. — Közgazdaság: A táviratok és postaküldemények lefoglalása. Milyen erős a hadseregünk? Kézbcsületlen postaküldemény. Közlevezés: Lóbab és luczerna tárgyában. — Egyveleg: Egyes népek közsötösmódja. A nők az orvosi tudományban. Intó tábla: Óvakodjunk a zöldre festett tárgyaktól. A hamis mérték. — Szerkesztői közlemények közhaznu dolgokról. A „Házi Közlöny”-nek eddig megjelent összes számai egész halmozat hozták a társadalmi és családi nevelés, az egészség, táplálkozás, háztartás, gazdálkodás, a practicus háztartási cikkek ismertetése s számos egyéb közhaznu tudvalóknak. E kitünő lapot jó lélekkel ajánljhatjuk. A „Házi Közlöny” megjelenik Aradon minden hó 5-ikén és 20-íkan Za ray Ódón szerkesztése alatt s előfizetési ára egy évre 2 fnt, félévre 1 fnt 50 kr. Mutatványszámmal szívesen szolgál a lapkiadósz.

— **A vesprémmegyei gazd. egyesület** — pályázatot hirdetett egy oly lakarekítzfélre szerkesztésre, a mely szobában is alkalmasa, szénnel tüzelhető s melynek a szengöz káros hatásának observatioja egyik fő-kélle és legalább 4 kényernek egyszerre sütésére is alkalmazható legyen.

— **Datos-egyesület** alakításán fáradoznak Szt.-Gottárdon. Az általánosan tapasztalható érdeklődés után remélhető, hogy az létesülni is fog.

— **Áthelyezés**. Szathmáry Rezső m. kir. honvéd-százados Körömdről Nagy-Kaniszra, Rákosy Ferenc eszteród-hadnagy szakasparancsnok pedig ugyan Körömdről Temesvárra helyeztettek át, ennek helyébe pedig Molnos Kálmán eszndör-hadnagy helyeztett át Miskolcra.

— **Népfeltekő a kórházakban.** A vörös kereszt-egyesület budapesti központi választmányja a honvédelmi miniszterummal tanácskozásokat indított meg azirant, miképen lehetne a népfeltekőket az önkéntes betegápolásba legezserüben bevónni. A honvédelmi miniszter szabályrendeletileg kimondta, hogy mindazok a 38–42 éves népfeltekőket, kik katonailag kik vannak képezve és a 35–37 éves katonailag kik nem képezettek, háboru esetére felmentő a tetleges szolgálat alól, ha írásbeli kötelezettséget vállalnak arra, hogy a vöröskereszt-egyesület tartalekórházaiában és betegszálló állomásain mint sebesültvitvők és apolók fognak szolgálatot tenni. A jelenteközött a katonai kórházakban nyerneik 6 heti tanfolyamban oktatást, mely idő alatt az egyesület által részesítettek ellátásban Égylőre évenként 168 embert képeztek ki az egyesület.

— **Küldöttség a földmívelési miniszternél.** A pécsi phyllox-raügyi kongresszus megbízásából gróf Andrássy Aladár, pécska Gaa l Jenő és Ördödy Lajos tisztelegtek a földmívelési miniszternél, azon kérest terjesztve elő, hogy az állami gyárban készülő szénkének az eddignél olcsóbb áron beszáttassék a szőlőgazdak rendelkezésére. Széchenyi miniszter kijelenté, hogy be sem várna a küldöttség jelenteközését, már is meglette a lépéseket, hogy a szénkének ezental jobb minőségben és 19 fnt helyett 15 ftrétt méter-mázsánként (körülbelül annyi kell egy magyar holdra) becsozáttassék a közönség rendelkezésére s hogy a szállítási díjak esökkenése iránt a közlekedési miniszternél a kellő lépéseket meglette. Minthogy azonban a zalathnai gyár a mutatkozó szükségletet fedezni nem képes, intézkedett a kormány, hogy egy új gyár alkalmasab holven felállítsassék. A küldöttség nevében Andrássy Aladár gróf közölnöket fejezte ki a miniszter megelözö gondoskodásáért, mely a szénkének alkalmazását most már szélesebb körök számára teszi lehetővé.

